

ДЖОН ХАУИСЪН ПИСМАТА НА ВАНДЕРДЕКЕН

Превод от английски: Тодор Вълчев, 1972

chitanka.info

Като се отби за малко на нос Добра надежда, нашият кораб продължи пътя си и не след дълго, когато планината Тейбъл се изгуби от погледа, започнаха да го връхлитат яростни вълни, които, както е известно, в този край са по-страшни, отколкото в повечето други части на океана. Денят беше навъсен и мъглив, а вятърът, отначало поривист, сега ту стихваше почти напълно, ту пак набираше сила и менейки посоката си, задухваше бясно, за да замре отново след малко — сякаш даваше воля на някакви мрачни прищевки. Откъм югоизток се надигна силно мъртво вълнение. Платната плющяха вяло о' мачтите и корабът се люлееше тежко-тежко, като че бе пълен с вода. Вятърът стихна дотолкова, че вече не се движехме.

В два часа следобед излезе буря, придружена от гръмотевици и дъжд. Моряците ставаха все по-неспокойни и се взираха тревожно напред. Говореха, че ни предстои гадна нощ и че нямало смисъл да си лягат. И тъкмо когато вторият помощник-капитан описваше в каква буря попаднал веднъж край нос Рейс, Нюфаундленд, вятърът връхлетя с такава сила, че едва не ни издуха от палубата. Продължихме плаването само с главното и предното платно, и то събрани на риф; но тъй като вълнението се усилваше все повече, капитанът реши, че ще е по-добре да свали и тях. Вахтата на палубата се състоеше от четирима души, единият от които бе определен да наблюдава напред, защото времето беше толкова мъгливо, че нямаше видимост дори на четвърт миля. Този човек, на име Том Уилис, притичваше често до носа на кораба, сякаш бе забелязал нещо; но когато останалите го попитаха какво гледа, не даде определен отговор. Тогава те също отидоха до носа и явно стъписани, отначало не казаха нищо. След малко обаче един от тях извика:

— Уилиям, иди повикай вахтата!

Вахтените, заспали в хамаците си, взеха да мърморят, че ги викат по никое време, и попитаха как е положението на палубата. А Том Уилис им отговори:

— Елате да видите. Само че това, за което става дума, не е на палубата, а пред нас в морето.

При тези думи те хукнаха нагоре без дори да си облекат якетата, и когато стигнаха до носа, зашепнаха помежду си. Един от тях попита:

— Къде е? Не го виждам.

Друг му отговори:

— При последната светкавица видяхме, че всичките му платна са опънати; но щом знаеш историята му, и туй ще знаеш, че колкото и платна да опъне, никога няма да стигне до пристанище.

Разговорът между моряците бе привлякъл вече на палубата част от пътниците. Но те нищо не можеха да видят и да разберат, защото мракът и ревът на вълните обгръщаха плътно кораба, а и моряците отбягваха въпросите, които им се задаваха.

В този миг на палубата се появи капеланът. Беше сериозен и скромен човек, обичан много от моряците, които му викаха Джордж Благия. Капеланът чу как един от моряците попита друг дали е виждал някога „Летящият холандец“ и дали знае историята му. Този, към когото беше отправен въпросът, отговори:

— Чувал съм само, че обикаля из тези води. Но защо никога не може да достигне до пристанище?

— Дават се най-различни обяснения за това — отвърна първият, — аз самият зная следното: корабът е холандски и е отплавал от амстердамското пристанище преди седемдесет години. Капитанът му се казвал Вандердекен. Стар морски вълк и наумял ли си нещо, и дяволът не можел да го спре. Но въпреки това никога негов моряк не се бил оплакал от него; а как я карат сега при него, това никой не знае. Та работата стои така: след като заобиколили Добра надежда, цял ден се мъчили да подминат при насрещен вятър залива Тейбъл, който видяхме тази сутрин. Добре, ама вятърът все насреща им и духа все по-силно и по-силно, а Вандердекен само крачи по палубата и псува проклетия вятър. Малко след залез срещнали някакъв кораб и ония попитали Вандердекен защо не се прибере в залива поне за през нощта. А той отговорил: „Ще пуша, ама няма да се прибера, та ако ще да се въртя тук до второто пришествие!“. Така и не се прибрал в залива и надали някога ще се прибере; защото се говори, че и до ден-днешен обикаля из тези води и кой го знае колко още ще обикаля. Но този кораб се появява само при буря.

Към това вторият добави:

— Трябва да се пазим от него. Казват, че капитанът качвал неколцина от своите в лодката, когато съзирал друг кораб; и те се мъчели да се приближат до кораба и да оставят писма на борда. Но онези, които са имали вземане-даване с него, са свършвали зле.

Том Уилис каза:

— Вълните сега са такива, че сигурно ще ни спасят от подобно посещение.

Вторият отвърна:

— Не може да се разчита на това, ако Вандердекен е решил да изпрати към нас своите хора.

Сред пътниците, дочули част от този разговор, настъпи смут. Междувременно ревърт на вълните, разбиващи се в кораба, се сливаше с далечните гръмотевици. Вятърът бе угасил фенера при компасната будка и никой не можеше да каже в каква посока се движи корабът. Пътниците избягваха да задават въпроси, за да не засилят скрития страх, който сковаваше сърцето на всеки, и да не научат повече от онова, което вече знаеха. Защото, макар да приписваха възбуденото си състояние на времето, беше очевидно, че за тревогата им има и друга причина, която те не искаха да си признаят.

Когато запалиха отново фенера при компасната будка, стана ясно, че сега корабът използва по-добре вятъра и пътниците се поуспокоиха, въпреки че бурята и гръмотевиците не преставаха.

След малко силна светкавица освети връхлитащите вълни около нас и в далечината — „Летящият холандец“, който с издути платна се носеше стремително под напора на вятъра. Това трая само един миг, но той бе достатъчен, за да не остане никакво съмнение у пътниците. Един от моряците се провикна:

— Ето го, вдигнал всички платна!

Капеланът беше извадил молитвеника си, за да почерпи от него подкрепа и успокоение на духовете. Той седна до компасната будка така, че светлината на фенера да пада върху белите страници на книгата, и с тържествен глас зачете молитвата за изпадналите в беда сред морето. Моряците застанаха около него със склучени ръце, но по вида им личеше, че смятат всичко това почти за безполезно. Тази сцена обаче отвлече за малко вниманието на пътниците.

В това време светкавиците продължаваха, но вече не така силни, тъй че не можеше да се види нищо друго освен кипящите талази около кораба. Моряците очевидно смятаха, че тепърва им предстои най-лошото, но споделяха своите опасения и предсказания само помежду си.

В този миг капитанът, който досега седеше в каютата си, излезе на палубата и с весел и бодър вид попита на какво се дължи този общ

смут. Той каза, че според него най-лошото е отминало и изрази учудването си, че един нищо и никакъв ветреца е накарал моряците да вдигнат такава суматоха. Когато някой подметна за „Летящият холандец“, капитанът се разсмя. Заяви, че много му се щяло да види кораб, който би вдигнал всички платна в такава нощ; подобно зрелище си заслужавало да се наблюдава. Капеланът го хвана за ревера, придърпа го настрана и започна с него някакъв сериозен разговор.

По едно време до нас долетя гласът на капитана!

— По-добре да се погрижим за нашия кораб и да не обръщаме внимание на такива глупости.

И той изпрати един от моряците да се качи на фокмачтата, за да види какво става с реята, която чегърташе силно о самата мачта.

Изпратеният беше Том Уилис. Когато отново слезе на палубата, той обясни, че всичко е в ред и изрази надежда, че времето скоро ще се оправи и повече няма да видят онова, което толкова ги беше уплашило.

Капитанът и първият помощник се разсмяха високо, а капеланът им каза, че е по-добре да сдържат тази неуместна веселост. Вторият помощник — един шотландец на име Дънкан Саундерсън, — който бе посещавал дори лекции в Абърдийския университет и се мислеше за много по-умен от моряците, за да вярва на техните врели-некипели, взе страната на капитана. Той се пошегува с Том Уилис, като го посъветва да вземел очилата на баба си, когато следния път му възложат наблюдателския лост. Том отмина навъсен, мърморейки, че все пак предпочитал да вярва на очите си, и като зае мястото си на носа, започна да наблюдава така внимателно, както и преди.

Разговорите скоро заглъхнаха, защото мнозина се прибраха в каютите и вече не се чуваше друго освен плющенето на въжетата о мачтите и ревът на вълните, разбиващи се в носа на кораба, който успешно ги преодоляваше.

След продължителен пълен мрак отново започнаха да проблясват светкавици. И изведнъж Том Уилис се провикна:

— Вандердекен! Ето го пак! Спускат лодка!

Всички, които бяха останали на палубата, се втурнаха към носа. Следващата светкавица широко освети разбушувалото се море и на известно разстояние видяхме не само „Летящият холандец“, но и

лодката, която вече се приближаваше към нас с четирима души в нея. Намираше се на около два кабелта от нашия кораб.

Морякът, който пръв я забеляза, изтича до капитана и го попита дали да ѝ дадат сигнал. Капитанът, който крачеше насам-натам силно възбуден, не му отговори. Първият помощник извика:

— Кой ще хвърли въже на тази лодка?

Моряците само се спогледаха, без да предприемат нещо. Когато лодката беше вече съвсем близо до кораба, Том Уилис се провикна:

— Какво искате? Кой дявол ви доведе тук в такова време?

Един писклив глас отвърна на английски:

— Искаме да говорим с вашия капитан.

Капитанът все едно, че не чу тези думи, но от лодката, долепила се до борда на палубата, се качи с писма в ръка спечен моряк с доста изнемощял вид.

Всички моряци се отдръпнаха. Само капитанът, гледайки дошлия право в очите, пристъпи няколко крачки и попита:

— Каква е целта на това посещение?

Непознатият отвърна:

— Дълго време не можем да се измъкнем от тези води поради бурите, та Вандердекен иска да прати няколко писма до свои приятели в Европа.

Нашият капитан пристъпи още една крачка напред и каза твърдо:

— Предпочитам Вандердекен да прати писмата си с друг кораб, а не с моя.

Непознатият отвърна:

— Молили сме не един кораб, но все ни отказват.

Том Уилис измърмори:

— Най-добре ще е и ние да сторим същото, защото разправят, че вашите писма са като олово и може да ни повлекат към дъното.

Непознатият се направи, че не чува тези думи, и попита откъде сме. След като разбра, че сме от Портсмут, той каза развълнуван:

— Ех, защо не бяхте от Амстердам. Дали ще го видим пак? Как ни се ще да видим отново приятелите си.

След тези негови думи тримата в лодката долу взеха да кършат ръце и да се вайкат на холандски:

— О, дали ще го видим пак? Колко ли още ще стоим в тези води? Как ни се иска да видим отново приятелите си!

Капеланът попита непознатия:

— От колко време сте в морето?

Онзи отвърна:

— Вече загубихме представа, защото вятърът духна корабния дневник през борда. Но както виждате, корабът ни все още съществува, тъй че какво значение има от колко време сме в морето? Вандердекен иска само да прати писмата в Амстердам, за да успокои приятелите си.

Капеланът отвърна:

— Боя се, че от писмата ви няма да има полза дори и да заминат, защото хората, до които са адресирани, сигурно отдавна лежат под тревата на някой черковен двор.

Сега нежеланият пратеник закърши ръце и сякаш се разплака.

— Това е невъзможно — отвърна той. — Не можем да ви повярваме. Отдавна плаваме наоколо, но родината и близките не се забравят така лесно. Няма дъждовна капка, която да не се чувства свързана с останалите, и всички те падат в морето, за да се съберат отново. Възможно ли е тогава кръвта да забрави откъде произхожда? Дори плътта ни е част от земята на Холандия. И Вандердекен казва, че завърне ли се веднъж в Амстердам, би предпочел да се превърне в каменен стълб, здраво забит в земята, нежели да напусне родината и да умре другаде. А междувременно ние само ви молим да вземете тези писма.

Капеланът го изгледа удивен и каза:

— Това е безумие — безумието на голямата обич, която въстава против всички понятия за време и разстояние.

Непознатият продължи:

— Ето, това е писмо от втория помощник-капитан до неговия скъп и единствен приятел — чичо му, търговеца, който живее във втората къща на „Стъкън яхт кий“.

Той протегна ръка, но никой не понечи да поеме писмото.

Сега се обади Том Уилис:

— Един от нашите хора казва, че е бил в Амстердам миналото лято и знае с положителност, че улица „Стъкън яхт кий“ вече не съществува и на нейно място има само една голяма черква.

Пратеникът от „Летящият холандец“ отвърна:

— Това е невъзможно, не можем да ви повярваме. А ето тук писмо от мен, в което изпращам и една банкнота до милата ми

сестрица, та да си купи някаква изящна дантела и да украси главата си с нея.

Като чу това, Том Уилис каза:

— По всяка вероятност главата ѝ лежи сега под някой надгробен камък, който ще надживее всички промени в модата. Впрочем от коя банка е издадена вашата банкнота?

— „Вандербрукер и сие“ — отвърна непознатият.

Морякът, на когото се беше позовал Том Уилис, каза:

— Предполагам, че банкнотата е вече пообезценена, защото въпросната банка фалира преди четиридесет години и оттогава никой не е виждал Вандербрукер. Но да си спомня човек такива неща е все едно да чисти дъното на някой стар канал.

Непознатият извика развълнуван:

— Това е невъзможно! Но можем да ви повярваме. И е жестоко да се говорят такива неща на хора, изпаднали в беда като нас. Ето и писмо от нашия капитан до неговата любима и вярна жена, която той е оставил в хубавата си лятна къща на морския бряг край Хирлем. Тя му е обещала да боядиса и разкраси къщата, преди да се е върнал, и да постави нови огледала в гостната, та да вижда образа му шесторен все едно, че има шестима Вандердекеновци едновременно.

Другият отвърна:

— Оттогава е изтекло предостатъчно време, за да е имала още шестима съпрузи. И ако все пак е жива, няма опасност Вандердекен да се добере някога до къщи и да я хвърли в смут.

Като чу тези думи, непознатият отново се заплака и каза, че и да не искат да вземат писмата, той пак ще ги остави; после се огледа и предложи пакета последователно на капитана, на капелана и на другите членове на екипажа, но всеки се отдръпваше и криеше ръце зад гърба. Тогава той остави писмата на палубата и ги затисна с едно желязо, за да не ги духне вятърът. След това се прехвърли през борда и влезе в лодката.

Ние чухме, че другарите му го питаха нещо, но се изви силен вятър, та не разбрахме какво им отговори. Лодката се отдели от кораба и само след миг от нея не остана и следа — сякаш никога не бе съществувала. Моряците разтъркаха очи, като че се съмняваха в това, което бяха видели, но пакетът с писмата все още лежеше на палубата, доказвайки, че случилото се беше истина.

Дънкан Саундерсън помоли капитана да вземе писмата и да ги сложи в пощенската чанта. Понеже молбата му остана без последствие, самият той вече се готвеше да ги вдигне, но Том Уилис го бутна настрани и предупреди всички да не се докосват до тях.

Капитанът слезе в каютата си, а капеланът, които го последва, го свари да си налива порядъчно количество коняк. Макар и посмутен, капитанът веднага му предложи чашата си с думите:

— Пийни, това е полезно в такава студена вечер.

Капеланът отказа да пие каквото и да било и след като капитанът пресуши чашата, двамата се върнаха на палубата, където моряците разговаряха и даваха мнения какво да се направи с писмата. Том Уилис предложи да ги набучат с един харпун и да ги изхвърлят в морето.

Друг се обади:

— Чувал съм да се говори, че не е безопасно нито да ги вземеш доброволно, нито пък да ги изхвърлиш от кораба, след като веднъж вече са оставени.

— Не ги докосвайте — каза дърводелецът. — Има само един начин човек да се справи с писма от „Летящият холандец“: сковаваш над тях върху палубата дъсчена кутия, та ако Вандердекен прати някой да ги вземе, да са налице и да можеш да му ги дадеш.

Дърводелецът отиде да вземе инструментите си. В това време корабът така се люшна, че желязото се плъзна от писмата и под напора на вятъра те се разхвърчаха към морето — като стрелкаци се във въздуха зловещи птици. От моряците се изтръгна радостен вик. След малко настъпи благоприятна промяна във времето и те обясниха тази промяна с обстоятелството, че сме се отървали от Вандердекен. Не след дълго поехме отново своя курс. Моряците, с изключение на нощната вахта, се оттеглиха в койките си.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.